

Promowanie szkolnictwa zawodowego w działaniach Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej we Włocławku.

Celem doradców zawodowych Poradni jest wspierane młodzieży w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, rozwijaniu zainteresowań, zaplanowaniu świadomego oraz aktywnego wejścia na rynek pracy. Jest to jedna z najważniejszych **decyzji życiowych** młodych ludzi. Trafny wybór szkoły i zawodu pomaga w osiągnięciu sukcesu w pracy zawodowej.

Doradztwo zawodowe w Poradni traktujemy z dużym zaangażowaniem. Coraz większa jest **skala zjawiska młodych bezrobotnych i absolwentów zagrożonych wykluczeniem społecznym**. Warto również podkreślić, że na rynku pracy **brakuje fachowców**, ludzi z konkretnymi kwalifikacjami zawodowymi, dlatego w swoich działaniach promujemy kształcenie zawodowe tak, by decyzje młodzieży były zgodne z **aktualnym zapotrzebowaniem na rynku pracy**. Wybór szkoły i zawodu powinien odbywać się w zgodzie z indywidualnymi zainteresowaniami, predyspozycjami i możliwościami poznawczymi uczniów. Tylko wtedy stwarza szansę na powodzenie i rozwój w życiu zawodowym.

Doskonała większość **uczniów trafia do liceów ogólnokształcących**. Wśród nich są również ci ze słabszymi ocenami postępów w nauce na etapie gimnazjum, niskim potencjałem intelektualnym, co często skazuje ich na porażkę w ukończeniu tego typu szkoły. Ponadto codzienne zmaganie się słabego ucznia z trudnościami i niepowodzeniami edukacyjnymi, okupione jest silnym stresem, napięciem, przemęczeniem, spadkiem zainteresowania nauką,

rezygnacją, a nawet zaburzeniami nerwicowymi czy depresją. Wiąże się to z obniżeniem samooceny, poczucia sprawstwa i własnej wartości, co w konsekwencji rzutuje na obniżenie jakości życia we wszystkich sferach. Uczniowie ci z powodzeniem mogliby podjąć kształcenie zawodowe, na poziomie dostosowanym do ich możliwości w sferze uczenia się i zgodnie z zainteresowaniami. W rezultacie ich szanse na powodzenie w dorosłym życiu i zatrudnienie byłyby większe, niż jako absolwentów liceum ogólnokształcącego.

W ostatnich latach na terenie Włocławka powstały liczne szkoły niepubliczne, które proponują naukę w liceach ogólnokształcących. Obserwowane jest zjawisko „wypływania” uczniów do tego typu szkół. Uczniów, którzy z uwagi na swoje możliwości i dotychczasowe osiągnięcia edukacyjne, powinni wybrać poziom szkoły zawodowej. Czyż nie korzystniej byłoby zaproponować atrakcyjne, deficytowe kierunki kształcenia zawodowego, a praktyczną naukę zawodu zorganizować w porozumieniu z pracodawcami, rzemieślnikami???

Naszym zdaniem wysoce niepokojący jest fakt, że **szkolnictwo zawodowe we Włocławku nie rozwija się**. Nabór do szkół zawodowych w ostatnich latach jest znacząco ograniczony. W Zespole Szkół Elektrycznych i Zespole Szkół Ekonomicznych w tym roku szkolnym nie **otwarto klas pierwszych zawodowych**, z powodu braku chętnych. Wyjściem z impasu jest tworzenie klas wielozawodowych.

Problemem jest niechęć uczniów do nauki w szkole zawodowej. Problemem są **nieprawdziwe przekonania** pokutujące wśród uczniów i ich rodziców dotyczące kształcenia zawodowego. Jako doradcy zawodowi, często w rozmowach z uczniami i ich rodzicami spotykamy się z przekonaniem, że tylko wykształcenie wyższe zapewnia prestiż społeczny, wysokie zarobki i gwarancję zatrudnienia.

Wiele osób sądzi, że uczeń czy absolwent szkoły zawodowej to ktoś niepełnowartościowy, gorszy, mniej społecznie poważany. **Niestety wizerunek pracy fizycznej wciąż jest negatywny.** Podczas gdy faktem jest, że większość ludzi czynnych zawodowo, to osoby z wykształceniem zawodowym. Jako doradcy zawodowi w naszych działaniach propagujemy wagę kształcenia zawodowego, potrzebę fachowców na rynku pracy. Taką świadomość propagujemy wśród uczniów **i wśród ich rodziców.** Edukacja rodziców jest równie ważna. Praca doradcy zawodowego, to również praca z rodzicem dziecka.

Ponadto argumentujemy, że jeśli osoba ma „w ręku” fach”, jego pozycja na rynku pracy jest znacznie korzystniejsza, niż absolwenta liceum ogólnokształcącego, że **szkolnictwo zawodowe sprzyja nawiązaniu kontaktu z konkretnym pracodawcą** podczas praktyk zawodowych, a to zwiększa szanse na uzyskanie zatrudnienia w przyszłości. Mówimy że, pracodawca nie pyta o poziom wykształcenia, lecz o konkretne umiejętności zawodowe, które uczeń może wykształcić jedynie podczas praktycznej nauki zawodu.

Obserwujemy, że szkoły zawodowe, to niestety **szkoły „drugiego wyboru”** wśród młodzieży.

Promowaniu szkolnictwa zawodowego i poprawie sytuacji na rynku pracy nie sprzyja fakt **marginalnego potraktowania doradztwa zawodowego w szkołach.** Orientacja szkolna i zawodowa jest integralną częścią szkolnego programu dydaktyczno – wychowawczego. Szkoły i placówki mają obowiązek stworzenia wewnątrzszkolnych systemów doradztwa edukacyjno - zawodowego w postaci dokumentu zaopiniowanego przez Radę Pedagogiczną i realizowanego na terenie szkoły. **I to robią.**

Zadania zawarte w tym dokumencie miał realizować **szkolny doradca zawodowy** zatrudniony w szkole, nauczyciel, wychowawca, psycholog lub pedagog posiadający przygotowanie do prowadzenia zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia lub zawodu. **We wrocławskich szkołach do dziś nie utworzono stanowisk doradców zawodowych.** Jediną szkołą w której utworzono etat doradcy zawodowego jest Zespół Szkół Nr 4 im. K. Baczyńskiego we Wrocławku. Jest to etat w pełnym wymiarze godzin.

Na terenie Polski jest **niewiele** doradców w szkołach, pomimo istnienia wykwalifikowanej kadry. Na chwilę obecną doradztwem zawodowym w szkołach zajmują się głównie **pedagodzy szkolni, obarczeni innymi zadaniami, często bez odpowiednich kwalifikacji** do prowadzenia tego typu zadań, bez wiedzy o aktualnych tendencjach na rynku pracy, bez wiedzy o mechanizmach podejmowania decyzji zawodowych u człowieka. W wielu szkołach i placówkach orientacja, informacja i poradnictwo zawodowe **traktowane są w sposób marginalny**, a działania mają charakter epizodyczny i niesystematyczny, incydentalny. Podczas gdy orientacja zawodowa to **proces**, który powinien odbywać się w każdej szkole **systemowo**, na każdym etapie kształcenia.

Czyż dzieci nie po to idą do szkoły, aby odnalazły w sobie talenty, odkryły mocne strony i potrafiły je wykorzystać w życiu zawodowym? Dlaczego **nie zatrudniając** doradców zawodowych w szkołach, w konsekwencji odrywamy edukację od życia zawodowego, wypuszczamy w świat młodzież nieprzygotowaną do poruszania się na rynku pracy, źle ukierunkowaną, bądź nie ukierunkowaną wcale. Czy liczymy na to, że poradzą sobie sami z kształtowaniem właściwej postawy wobec pracy, wobec zmian?

Warunkiem powodzenia działań doradczych jest systematyczna współpraca ucznia, jego rodzica lub opiekuna, doradcy zawodowego i szkoły, a ideałem byłoby, **gdyby także pracodawcy**. Ten zespół na przestrzeni kilku lat powinien pomóc młodemu człowiekowi poznać i zrozumieć samego siebie po to, żeby umożliwić mu realistyczny wybór ścieżki kształcenia, prowadzący do osiągnięcia zadowalającej kariery zawodowej. Dzięki wykwalifikowanemu doradcy, prowadzącemu warsztat w sposób profesjonalny, młodzi ludzie uświadamiają sobie społeczną wartość pracy oraz jej wpływ na samorozwój, osobowości i samorealizację człowieka.

Już uczeń klasy I gimnazjum (a także jego rodzice) powinien być pod stałą, systematyczną opieką doradcy zawodowego, gdyż wybór dalszej formy kształcenia jest sprawą priorytetową. Bardzo rzadko młodzież w wieku gimnazjalnym ma sprecyzowane zainteresowania i jasno określone plany dotyczące dalszego kształcenia i wyboru zawodu. A jeśli je ma, ulegają one licznym modyfikacjom, dlatego warto byłoby, żeby kolejne kroki były konsultowane ze specjalistą. Dlatego też **działania doradcze na etapie gimnazjum powinny być zintensyfikowane w klasie I, II, a nie, jak to się dzieje najczęściej, organizowane dopiero w klasach III.**

Nagły wymóg określenia wyboru szkoły ponadgimnazjalnej skutkuje u ucznia poczuciem zagubienia i presji czasowej.

Uczeń w wieku 15 lat ma prawo **nie wiedzieć** co chce robić w przyszłości, i najczęściej nie wie, jednak powinien się nad tym zastanawiać. Robi to będąc do tego odpowiednio inspirowanym przez wychowawców, rodziców, pedagogów, opiekunów.

Doradztwo zawodowe powinno być prowadzone właściwie, systemowo. Uważamy, że to na szkołach spoczywać powinien, obowiązek organizowania działań związanych z orientacją zawodową. Doradcy zawodowi Poradni powinni pełnić dla szkół rolę **jedynie wspierającą**. Praktyka pokazuje, że często przejęmy całość zadań związanych z doradztwem zawodowym w szkołach.

Nie ulega wątpliwości, że szkolnictwo zawodowe we Włocławku wymaga wzmocnienia, podobnie jak doradztwo zawodowe w szkołach również naszym zdaniem wymaga wzmocnienia.

autorzy:

Agnieszka Anczakowska psycholog, doradca zawodowy
pracownik Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej we Włocławku

Marta Napierała – psycholog, doradca zawodowy
pracownik Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej we Włocławku